

2. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : навч.-метод. посіб. / Н. Гусак. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». 2017. Київ : НаУКМА. 92 с.

3. Lloyd C., King R., Chenoweth L. Social work, stress and burnout: A review. *Journal of Mental Health*. 2002. 11. 3. Pp. 255–265.

4. Riopel L. Resilience Examples: What Key Skills Make You Resilient? 2019. URL: <https://positivepsychology.com/resilience-skills/> (дата звернення: 20.05.2024).

5. Wilmar B. Schaufeli, Esther R. Greenglass Introduction to special issue on burnout and health. *Psychology and Health*. 2001. Vol. 16. Pp. 501–510.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-35>

**PROJECT AND ORIENTED TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
IN TECHNOLOGICAL AREAS OF PRE-UNIVERSITY
EDUCATION**

**ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ
СПЕЦІАЛІСТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
ФАХОВОЇ ПЕРЕД ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Lu Jia

*Postgraduate student at the Department
of Pedagogy
National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Лу Цзя

*аспірант кафедри педагогіки
Національний університет
біоресурсів і природокористування
України
м. Київ, Україна*

У 2019 році прийнято Закон України «Про фахову передвищу освіту», який затвердив освітньо-професійний ступень фахового молодшого бакалавра. Першим роком набору на програму фахового молодшого бакалавра був 2020. Зараз поступово впроваджуються передбачені законодавством засоби забезпечення якості освіти. Кваліфікація фахового молодшого бакалавра відповідає рівню 5 Національної рамки кваліфікацій і може бути асоційована з рівнем 5 Європейської рамки кваліфікацій.

Фаховий молодший бакалавр передбачає освітньо-професійний ступінь, який студент здобуває на рівні фахової передвищої освіти і присудження якого здійснюється закладом освіти у разі якщо здобувач успішно виконає освітньо-професійну програму фахової

передвищої освіти. Здобуття фахової передвищої освіти можливе на основі базової середньої освіти, профільної середньої освіти (повної загальної середньої освіти) незалежно від здобутого профіля, професійної (професійно-технічної) освіти, або вищої освіти. У разі здобуття фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти, студенти зобов'язані одночасно виконати освітню програму профільної середньої освіти професійного спрямування. Фахова передвища освіта розроблена для формування та розвитку певної освітньої кваліфікації, яка стане підтвердженням здатності особи виконувати спеціалізовані завдання у певній галузі професійної діяльності.

До складових системи забезпечення якості фахової передвищої освіти в Україні входять такі підсистеми: 1) забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти закладу фахової передвищої освіти (внутрішня система забезпечення якості фахової передвищої освіти); 2) зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти та якості фахової передвищої освіти (система зовнішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти); 3) забезпечення якості діяльності Державної служби якості освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості фахової передвищої освіти. До складу елементів системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти та якості фахової передвищої освіти входять інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості фахової передвищої освіти, зокрема: 1) стандарти фахової передвищої освіти; 2) ліцензування освітньої діяльності; 3) акредитація освітньо-професійних програм; 4) зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; 5) єдиний державний кваліфікаційний іспит; 6) інституційний аудит; 7) моніторинг якості освіти; 8) атестація педагогічних (науково-педагогічних) працівників; 9) сертифікація педагогічних працівників; 10) громадський нагляд.

У рамках фахової передвищої військової освіти відбувається засвоєння освітньо-професійної програми з військової підготовки з метою набуття комплексу професійних компетентностей, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи, а також поглибленого оволодіння військовою спеціалізацією. Така освіта здобувається на основі профільної середньої освіти. Розробку освітньо-професійних програм з військової підготовки здійснюють заклади спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю. Програми затверджуються органами державної влади, до сфери управління яких належать відповідні заклади освіти.

В. Радкевич та інші у своєму аналітичному огляді ефективності фахової передвищої освіти зазначають, що за результатами аналізу емпіричних даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти

(ЄДЕБО) (Міністерство освіти і науки України, 2022) з'ясовано, що в Україні станом на 1 червня 2022 р. функціонувало 498 закладів ФПО (не враховуючи приватні заклади) [2]. За даними Радкевич, для студентів коледжів найбільш актуальною є галузь знань «22 Охорона здоров'я» – спеціальності цієї галузі здобувають понад 34,6 тис. осіб; спеціальності галузі знань «27 Транспорт» та «07 Управління та адміністрування»: спеціальності цього спрямування здобувають більше 26,9 тис. та 26,5 тис. студентів відповідно; галузь знань «12 Інформаційні технології» і такі сучасні спеціальності: «121 Інженерія програмного забезпечення», «122 Комп'ютерні науки», «123 Комп'ютерна інженерія», «125 Кібербезпека», «126 Інформаційні системи та технології» (майже 23,6 тис. студентів). Водночас значно меншим попитом у студентів користуються високотехнологічні спеціальності таких галузей знань, як «10 Природничі науки», «16 Хімічна та біоінженерія», «15 Автоматизація та приладобудування», «17 Електроніка та телекомунікації».

Автори наголошують, що результати аналізу мережі закладів ФПО, контингенту студентів фахових коледжів різних форм власності спонукають до пошуку відповіді на питання про те, наскільки ефективно ФПО охоплює спеціальності наявних галузей знань та які спеціальності найбільш актуальні для сучасної молоді. Водночас вони вказують, що зміст та якість вітчизняної ФПО не відповідає актуальним потребам суспільства й економіки країни [2]. Також автори справедливо зазначають, що у ФПО, як і у вищій освіті, функціонує система розподілу бюджетних коштів з орієнтуванням на кількість студентів. Коледжі часто намагаються зарахувати на навчання якнайбільше вступників, але в той же час залишають поза належною увагою рівень їхньої загальноосвітньої підготовки, інтелектуальні здібності, і навіть силу мотивації до здобуття спеціальності. Принцип залежності штату педагогічних працівників від кількості студентів у коледжі нерідко призводить до зниження вимог викладачів до рівня знань вихованців, і це, у свою чергу, завдає шкоди якості освіти, демотивує здобувачів ґрунтовно, належним чином опанувати освітню програму. З іншого боку, заклади ФПО намагаються «втримати» контингент за рахунок відкриття нових спеціальностей, часто непрофільних, але таких, що є популярними (модними) в молодіжному середовищі. Це призводить до «строкатості» освітнього середовища коледжу, зниження ефективності методичної роботи для підвищення якості ФПО, темпів розвитку матеріально-технічної бази з домінуючих напрямів підготовки фахівців тощо.

В той час як реформування в системі фахової передвищої освіти є складним та багатовимірним завданням, яке неможливо вирішити протягом короткого періоду часу, кожен заклад фахової передвищої

освіти має можливість запроваджувати інноваційні методи навчання, зокрема проектно-орієнтованого навчання, що особливо важливо в технологічному спрямуванні.

Проекти, які реалізують студенти, можуть вирішувати соціальні, економічні, екологічні та інфраструктурні проблеми. Проект може рухатися від проблеми та існуючих можливостей до вирішення цієї проблеми [1]. Реалізація проектного навчання в системі освіти передбачає: запит промисловості та вимог роботодавців; фронтір розвитку інженерії та технології; досвід роботи над реальними проектами; взаємозв'язок дисциплін, що викладаються, з практикою; командна робота; вміння доводити справу до кінця та в поставлений термін. У процесі роботи над проектом студенти опановують рамку професійної діяльності.

Суть проектного навчання – у моделюванні повного циклу роботи над проектом, від задуму до його втілення, як у реальному житті, на реальному робочому місці. Однак навчальний проект відрізняється від звичайних робочих проектів тим, що він покликаний насамперед вирішувати освітні завдання. У свою чергу, проектно-орієнтоване навчання визначається фахівцями як систематичний навчальний метод, який залучає учнів у процес набуття знань та умінь за допомогою широкої дослідницької діяльності, що базується на комплексних, реальних питаннях та ретельно опрацьованих завданнях [3]. Одні дослідники ототожнюють терміни «проектне» та «дослідницьке» навчання [7]. Інші ж стверджують, що проектна та дослідницька діяльність протилежні одна одній [6]. Так, сучасні педагоги застерігають від змішування понять «дослідження» та «проектування»: «Проектування – це творчість повною мірою, це творчість за планом у певних контрольованих рамках. Тоді як дослідження – це шлях виховання справжніх творців... Проектування спочатку задає межу, глибину вирішення проблеми, тоді як дослідження будується принципово інакше. Воно допускає нескінченний рух углиб» [4].

Отже, найбільш оптимальним трактуванням проектного навчання, на наш погляд, є таке: «певна сукупність навчально-пізнавальних прийомів та дій, які дозволяють учням вирішити ту чи іншу проблему в результаті самостійних дій та передбачають презентацію цих результатів у вигляді конкретного продукту діяльності» [5]. В основу методу проектів покладено ідею, що становить суть поняття «проект», його прагматичну спрямованість на результат, який можна отримати при вирішенні практично чи теоретично значущої проблеми і який можна побачити, осмислити, застосувати у реальній практичній діяльності, самостійно мислити, знаходити та вирішувати проблеми, залучаючи для цієї мети знання з різних областей, уміння прогнозувати

результати та можливі наслідки різних варіантів вирішення, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Література:

1. Потапчук О. Особливості проектної діяльності студентів в навчальному процесі закладів вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2019. № 2. Вип. 169. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/162724> (Дата звернення: 12.05. 2024).
2. Радкевич В. О., Лузан П. Г., Пащенко Т. М. Фахова перед вища освіта: аналітичний огляд ефективності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. № 4. Вип. 2. С. 1–12.
3. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах : монографія / за заг. ред. Н. В. Кулаласвої. Житомир : «Полісся», 2019. 208 с.
4. Condliffe B., Quint J., Visher M.G. et al. Project based learning: a literature review. New York, NY. 2017. 84 p.
5. Islam M., Halim Sh., Halim T. Implementation of project-based learning (PBL) in teaching skills courses at the tertiary level: how effective is it for all types of learners? *Journal of Tianjin University Science and Technology*. 2022. Vol. 55. Iss. 7. P. 251–262.
6. Robinson J. K. Project-based learning: Improving student engagement and performance in the laboratory. *Analytical and Bioanalytical Chemistry*. 2013. № 405. Iss. 1. P. 7–13.
7. Uziak J. A project-based learning approach in an engineering curriculum. *Global Journal of Engineering Education*. 2016. № 18. Iss. 2. P. 119–123.